

SPOROČILA ZSSS OB 28. APRILU 2023, MEDNARODNEM DELAVSKEM SPOMINSKEM DNEVU¹ IN SVETOVNEM DNEVU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU²

28. april je mednarodni delavski dan spomina, žalovanja in akcije za delavce, ki so bili v preteklem letu ubiti, invalidizirani, poškodovani ali so poklicno oboleli na svojem delovnem mestu.

Geslo 28. aprila je: »Spominjaj se mrtvih, bori se za žive!«

Žalujemo za vsemi v letu 2022 umrlimi zaradi nezgod pri delu in poklicnih boleznih ter njihovim družinam in sodelavcem izražamo sožalje!

Sporočila ZSSS ob 28. aprilu 2023, mednarodnem delavskem dnevu spomina in žalovanja:

- 1. Ocena števila umrlih v letu 2022 zaradi poklicnih vzrokov:** Po ocenah ILO in WHO iz septembra 2021 v Sloveniji letno zaradi nezgod pri delu in poklicnih boleznih umre 495 ljudi³.
- 2. Statistika:** V letu 2022 so delodajalci na Inšpektorat RS za delo prijavili 11.224 nezgod pri delu in dodatno 3.211 nezgod pri delu zaradi COVID-19. Smrtnih nezgod pri delu je bilo 21. Prijavljena ni bila niti ena poklicna bolezen.
- 3. Kaj je v preteklem letu ZSSS storila za več varnosti in zdravja pri delu:**
 - a. Pravilnik o poklicnih boleznih:** ZSSS je v spravnem postopku na nacionalni ravni (v okviru postopka prijave kršitve ratificirane konvencije ILO št. 155) z Vlado RS dogovorila vsebino novega *Pravilnika o poklicnih boleznih*, ki se ga začne uporabljati 1. 5. 2023. Pravilnik bo poklicno obolelim delavcem po 30 letih omogočil uveljavitev pravic iz obveznega invalidskega in obveznega zdravstvenega zavarovanja ter na tej podlagi preprečevanje poklicnih boleznih.

¹ Od leta 1996 se na 28. april, Delavski dan spomina in žalovanja Mednarodna konfederacija sindikatov (ITUC) in z njo sindikati po vsem svetu spominjajo na delovnem mestu poškodovanih in umrlih delavcev.

² 28. april je Mednarodna organizacija dela (ILO) leta 2003 razglasila tudi za mednarodni dan varnosti in zdravja pri delu za promocijo preprečevanja poškodb pri delu in poklicnih boleznih.

³ Vir: *Globalno poročilo WHO in ILO iz septembra 2021 o bremenu boleznih in poškodb, povezanih z delom, za obdobje 2000-2016* (v angleščini) na [tej povezavi](#)

- b. **Prenova Pravilnika o zagotavljanju varnosti pri ročnem premeščanju bremen:** S kampanjo »[Tvoj sindikat zahteva omejitve ročnega premeščanja bremen](#)« od junija 2021 dalje ZSSS in SDTS zahtevata prenovo tega pravilnika za preprečevanje poklicnih mišično-kostnih obolenj. Predlog novega pravilnika pripravlja *Delovna skupina za pripravo izhodišč za pripravo Predloga pravilnika o zagotavljanju varnosti in zdravja pri ročnem premeščanju bremen*, v kateri so predstavniki MDDSZ, ZSSS, SDTS, Zbornice varnosti in zdravja pri delu ter medicine dela. Objavo novega pravilnika, za katerega verjamemo, da bo prinesel pomemben napredek pri preprečevanju vseh poklicnih mišično-kostnih obolenj, pričakujemo v prvi polovici leta 2023.
- c. **Mejna vrednost poklicne izpostavljenosti azbestu:** Azbest ostaja najpogostejši ubijalec na delovnem mestu. Število umrlih narašča po vsej EU. Tudi v Sloveniji je bilo v letu 2022 ugotovljeno večje število azbestnih poklicnih bolezni kot leto pred tem. Azbest v stavbe vgrajenem gradbenem materialu se namreč sprošča ob njihovi prenovi, zato je kljub prepovedi azbestne proizvodnje tveganje za poklicno bolezen še vedno visoko. Za boljšo zaščito izpostavljenih delavcev ministru za delo predlagamo določitev slovenske mejne vrednosti izpostavljenosti azbestu na delovnem mestu na 0,001 vlakna/cm³. To je tudi mejna vrednost, ki jo zagovarjata Evropska konfederacija sindikatov - ETUC in Evropski parlament.
- d. **Mednarodna delavska solidarnost:** ZSSS se je aprila 2023 solidarno do delavcev izven EU pridružila pozivu državam pogodbenicam *Rotterdamske konvencije o postopku soglasja po predhodnem obveščanju za nekatere nevarne kemikalije in pesticide v mednarodni trgovini* (med njimi je tudi Slovenija), naj maja 2023 na 11. konferenci pogodbenic glasujejo za amandma Švice, Avstralije in Mali-ja, za dopolnitev konvencije z Aneksom VIII, da bi tako olajšali posredovanje informacij o nevarnih kemikalijah na delovnem mestu.

Statistika in ocene varnosti in zdravju pri delu v letu 2022:

Inšpektorat RS za delo: Podatki IRSD za leto 2021 v celoti na [tej povezavi](#)

Prijavljene nezgode brez COVID-19:

Vrsta nezgode	Število nezgod
Hujša	748
Kolektivna	5
Lažja	10.450
Smrtna	21
SKUPAJ	11.224

Prijavljene nezgode samo COVID-19:

Vrsta nezgode	Število nezgod
Hujša	102
Kolektivna	218
Lažja	2.891
Smrtna	0
SKUPAJ	3.211

POJASNILO K ZGORNJIMA TABELAMA: V letu 2022 se je v Sloveniji okužba s COVID-19 na delovnem mestu štela kot nezgoda pri delu. Od sprejetja Pravilnika o poklicnih boleznih 25. 2. 2023 dalje pa se šteje za poklicno bolezen.

Na poti na delo in z dela je bilo prijavljenih 48 nezgod.

Vzroki smrtnih nezgod pri delu v 2022:

- 7 delavcev je umrlo v eksploziji,
- 4 delavci so umrli zaradi padca z višine,
- 4 delavci so umrli v prometnih nesrečah,
- 3 delavci v dveh ločenih primerih so umrli zaradi uporabe strelnega orožja,
- 2 delavca sta umrla zaradi premikajoče se mehanizacije,
- 1 delavec je umrl zaradi premikajočega se dela delovne opreme.

Prijavljenih poklicnih bolezni: IRSD v letu 2022 ni bil obveščen o nobeni verificirani azbestni ali neazbestni poklicni bolezni.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ):

Podatki MDDSZ v celoti za leto 2022 na [tej povezavi](#)

Komisija za odpravljanje posledic dela z azbestom je v letu 2022 zasedala desetkrat. V letu 2022 je upravičencem ali njihovim dedičem izplačala odškodnine in povračilo stroškov pooblaščenega zdravnika v višini 1.267.138,57 eurov.

Zahtevkov za izplačilo odškodnine iz naslova poklicne bolezni zaradi izpostavljenosti azbestu	89
Popolnih zahtevkov	66
Izplačana odškodnina iz naslova poklicne bolezni zaradi azbesta upravičencem ali njihovim dedičem	50 v višini 60 % celotne odškodnine 7 v višini 100 % celotne odškodnine 18 izplačil razlike k odškodninam iz preteklih let 5 odškodnine dedičem 34 izplačil za stroške pooblaščenega zdravnika
Vrsta azbestne poklicne bolezni	8 plakov 23 azbestoz 26 mezoteliomov

Regija delodajalcev upravičencev	52 iz Goriške 3 iz osrednjeslovenske 2 iz podravske
----------------------------------	---

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (ZPIZ):

Podatki ZPIZ v celoti za leto 2022 na [tej povezavi](#)

V letu 2022 je ZPIZ do delodajalcev - pravnih in fizičnih oseb vložil 136 regresnih zahtevkov v skupni višini 357.396,36 eurov in regresnih tožb v skupni višini 91.381,48 eurov.

Izvedenskih mnenj invalidskih komisij v 2022 o invalidnosti, ki so posledica poškodbe pri delu	366 skupaj, od tega: <ul style="list-style-type: none">- 31 – I. kategorija invalidnosti- 43 – II. kategorija invalidnosti- 288 – III. kategorija invalidnosti
Izvedenska mnenja invalidskih komisij v 2022 o poklicni bolezni	- 12 (bolezni kože in podkožja)

Globalno poročilo WHO in ILO iz septembra 2021 o bremenu bolezni in poškodb, povezanih z delom, za obdobje 2000-2016:

Globalno poročilo WHO in ILO iz septembra 2021 o bremenu bolezni in poškodb, povezanih z delom, za obdobje 2000-2016 (v angleščini) na [tej povezavi](#)

Podatki za 2016	Slovenija	Vse države v evropski WHO regiji
Skupno število smrtnih primerov, povezanih z delom	495	229.262
število smrtnih primerov, povezanih z delom na 100.000 delovno sposobnega prebivalstva starejšega od 15 let	28,1	30,6

Pripravila: Strokovna služba ZSSS za varnost in zdravje pri delu